

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

1997

Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg

1) Productie / consumptie / export

1997			310
1997-01-03	LC	_PZ. vd Berg: ‘Melkprijs in vier jaar met 8 procent gedaald’	
1997-01-21	NvhN	Dreigende ruzie met Italië over melkquota	
1997-01-23	NvhN	Coalitie verdeeld over mestplan – Mineraalaangiftesysteem (Minas)	nw
1997-01-29	LC	Mestheffing: PvdA dreigt met sluiting boerderijen	nw
1997-02-17	LC	Ministerie: Landbouw niet gebaad bij ontkennen mestprobleem	nw
1997-02-21	LC	Gebruiker melkrobot roemt vele voordelen	nw
1997-06-03	LC	Leeuwarden krijgt melkquotumbeurs – (nee! Zie 1999-12-17)	
1997-09-09	LC	Knipsel: Fusie FDF met Coberco tot FCDF	nw
1997-09-12	NvhN	Pon: 'koe geeft in 2010 dubbel zoveel melk'	nw
1997-09-15	LC	Knipsel: Overschrijding quotum f 64 mln	nw
1997-09-24	LC	Overheid en coöperatie-blokken goed voor groei ' <i>advieshandel</i> '	nw
1997-11-20	LC	Tweede Kamer pakt verhuur melkquota aan	

1997

Leeuwarder Courant, 1997-01-03

Melkprijs in vier jaar met 8 procent gedaald

SCHEVENINGEN - De melkprijs is de afgelopen vier jaar met 8 procent gedaald. Voor een boer met een quotum van 400.000 kilogram, komt dat neer op een inkomensten-derving van f 32.000. Vorig jaar was de daling 2 cent per kilogram. De gemiddelde melkprijs in dat jaar is daardoor op 73, 80 cent gekomen, aldus de voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*. Gerrit van den Berg, in zijn nieuwjaarsrede.

De voornaamste oorzaak is de praktische uitwerking van het GATT-akkoord (de wereldwijde afspraken over verlaging van tarieven en heffingen). Vooral de uitvoer van kaas werd daarvoor getroffen.

De bruto-opbrengst van de zuivelsector daalde vorig jaar van f 10.6 miljard naar f 10,2 miljard. Er werd 28 procent van de zuivel in eigen land afgezet. 49 procent in de EU-landen en 23 procent in landen elders in de wereld. Nederland ontving voor die laatste export f 0.7 miljard. In 1995 was dat nog f 1.2 miljard.

De subsidies op export buiten de EU zijn stelselmatig verlaagd. Op 1 juli 1995 kreeg een exporteur nog een bijdrage van f 2.63 voor een kilogram kaas, eind vorig jaar was dat nog f 1.72. De subsidie is in 1996 zestien keer verlaagd. Ook heeft het systeem van het verkrijgen van certificaten de uitvoer belemmerd. Soms werd maar 1 procent van de aanvragen om certificaten toegewezen.

Dit neemt niet weg dat de kaas voor verschillende records heeft gezorgd. De productie steeg, met 1.5 procent naar 690.000 ton, de uitvoer met 2 procent naar 525.000 ton en de binnenlandse afzet met 2 procent naar 207.000 ton. De uitvoer naar landen buiten de EU daalde met 9 procent. De Leeuwarder notering was ruim 10 cent per kilogram lager en kwam uit op f 5,70 per kilogram. In de EU werd 2 procent (93.000 ton) meer verbruikt.

De productie van boter daalde met 4 procent, die van mager melkpoeder met 17 procent en die van condens met 7 procent. De condensexport was 6 procent lager. Uit de EU werd 350.000 ton uitgevoerd tegen 650.000 ton in 1980. De subsidie op deze export werd in 1996 met 15 procent verlaagd.

De werkgelegenheid in de zuivel nam af: van 14.700 naar 13.900 mensen. In de kaasgroothandel kwam er tussen 1993 en 1996 ongeveer 8 procent aan banen bij. Die groei is nu tot stilstand gekomen, aldus Van den Berg.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 03/01/1997; p. 2/

Werk melkveehouderij blijft in dalende spiraal

DEN HAAG (ANP) - Opbrengsten en werkgelegenheid in de melkveehouderij blijven dalen. Dat zei ir. **G. van den Berg**, voorzitter van het **Produktschap Zuivel** vandaag, vrijdag, in Den Haag.

Sinds 1992 is de melkprijs met 8 procent teruggelopen. Het aantal melkveehouders daalde in een jaar met 5 procent tot 13.900. In de kaasgroothandel is het aantal werknemers in vier jaar met 8 procent gestegen.

Het proces van concentratie en schaalvergroting in de zuivelindustrie zet zich voort, aldus Van den Berg.

De laatste elf jaar is het aantal zuivelondernemingen in Nederland gedaald van 43 naar achttien gedaald. De arbeidsproductiviteit is aanzienlijk gestegen. Volgens Van den Berg speelt kaas een steeds belangrijker rol in de melkverwerking. Europeanen drinken minder melk en eten meer kaas. Deze trend zet zich naar verwachting dit jaar voort.

Dreigende ruzie met Italië over melkquota

Als minister Van Aartsen van Landbouw het in het komende half jaar als voorzitter van de vergadering van Europese landbouwministers ergens moeilijk mee zal krijgen, dan is het wel met zo'n 15.000 Italiaanse melkveehouders. Zij willen meer melk leveren, maar Van Aartsen wil daarvan niets weten.

BRUSSEL - Nederland dreigt als voorzitter van de Europese Unie opnieuw in aanvaring te komen met Italië over de melkquota. Italië stuurt aan op toewijzing van een groter melkquotum, terwijl Nederland daar helemaal niet van wil weten.

De EU-ministers van Landbouw vergaderden gisteren in Brussel over de agenda voor het komend halfjaar. Tot juli is de Nederlandse bewindsman Van Aartsen voorzitter van de Europese landbouwministers. De Italiaanse minister Pinto nam Van Aartsen apart om hem te informeren over zijn binnenlandse problemen rondom de melkquota.

Italiaanse boeren zijn een massaal protest gestart tegen de superheffing. Brussel heeft de boeren ongeveer 350 miljoen gulden boete opgelegd wegens overschrijding van de quota. De afgelopen vier dagen blokkeerden ze met tractoren de toegangswegen tot het vliegveld van Milaan. Pinto meent dat de kwestie de komende maanden in Europees verband moet worden besproken.

Hoewel Pinto formeel niet om een groter melkquotum heeft gevraagd, is dat wel waar hij op aanstuurt. Tegen verslaggevers zei hij gisteren dat Italië 600.000 ton extra melkquotum wil, bovenop de 9,9 miljoen ton die het land al heeft. De Italiaanse consumptie bedraagt 15 miljoen ton, zodat Italië melk moet importeren om aan de binnenlandse vraag te voldoen. EU-landbouwcommissaris Fischler liet weten dat Italië niet op een extra melkquotum hoeft te rekenen. Volgens Fischler kan het niet zo zijn dat vraag en aanbod nationaal worden vastgesteld. „We hebben in Europa één gemeenschappelijke markt. Bovendien heeft Italië enkele jaren geleden al 900.000 ton extra gehad.”, Minister Van Aartsen zei zich voor 100 procent achter Fischler te scharen.

Nederland en Italië kwamen enkele jaren geleden met elkaar in aanvaring over de melkquota. Italië werd erop betrapt jarenlang geen superheffing te hebben gehanteerd om de melkproductie terug te dringen. Andere EU-landen hadden dat wel gedaan. Italië beloofde de melkquotering in te voeren, op voorwaarde dat het 900.000 ton extra quotum zou krijgen. Nederland verzette zich fel tegen deze eis. Volgens de toenmalige landbouwminister Bukman zou Rome daarmee een beloning krijgen voor slecht gedrag. Uiteindelijk moest Nederland met lede ogen toezien hoe de meerderheid binnen de EU toch akkoord ging.

Minister Van Aartsen organiseert in mei in Middelburg een informele bijeenkomst voor de EU-ministers van Landbouw. Tijdens die bijeenkomst wil hij een discussie op gang brengen over het Europese zuivelbeleid. Volgens de bewindsman is dat een mooie gelegenheid om „in een breder kader” te praten over de Italiaanse problemen.

Coalitie verdeeld over mestplan – '*Minas*'

DEN HAAG - De Tweede-Kamerfracties van de regeringspartijen VVD, PvdA en D66 zijn onderling verdeeld over de uitwerking van de mestmaatregelen van het kabinet. De liberalen willen, net als oppositiepartij CDA, een versoepeling van de voorgenomen ingrepen van de ministers Van Aartsen (Landbouw) en De Boer (Milieu), terwijl de andere twee regeringsfracties in essentie willen vasthouden aan het mestplan. Dat bleek gisteren bij de behandeling van het wetsvoorstel dat die mestmaatregelen vastlegt.

De discussie draait vooral om de invulling van het zogeheten *mineralenaangiftesysteem* (Minas), waar de boeren per 1 januari volgend jaar aan moeten meedoen. De agrariërs zullen daarmee moeten bijhouden hoeveel mest, in de vorm van nitraat en fosfaat, ze op hun bedrijf overhouden. Om hen te dwingen dat jaarlijkse overschot terug te brengen wil het kabinet de veehouders daarover een heffing laten betalen. De verschuldigde geldbedragen en de eveneens in te voeren heffingsvrije voet (verliesnorm) wordt tussen 1998 en 2010 geleidelijk aangedraaid. De boeren verzetten zich.

Om meer boeren te winnen voor het mestplan bleek VVD'er Blauw gisteren bereid ze enigszins tegemoet te komen. Het Kamerlid opperde om tot 2000 inderdaad geen strafheffing in te voeren. Hij stelt daarbij wel als voorwaarde dat alle veehouders beloven zich aan te sluiten bij het systeem en hun best zullen doen de mestprobleem te beperken. Mocht dat ondanks alles in 2000 toch nog te groot blijken, dan moet inkrimping van de veestapel ter sprake komen, stelde Blauw.

PvdA'er Huys bekritiseerde de inschikkelijkheid van Blauw. Het schrappen van de strafheffing ontnemt het mestbeleid de stok achter de deur, betoogde hij. „Zijn we de periode van vrijblijvendheid niet voorbij”, vroeg het Kamerlid zich af. Ook D66 wil vasthouden aan een strafheffing.

Het CDA vindt zowel de voorgestelde verliesnorm als de heffing 'onhaalbaar' voor de boeren. Ze zouden in elk geval tot 2000 in de ijskast moeten. De maatregelen die het kabinet voorstelt ontberen een draagvlak in de agrarische sector, stelde woordvoerder Van der Linden, en zijn daarom in praktijk onuitvoerbaar. „Het is een politiek dictaat. Van overleg met de sector is geen sprake geweest.”

Het debat wordt over twee weken voortgezet. Dan zullen ook de ministers reageren.

Leeuwarder Courant 1997-01-29

Mestheffing: PvdA dreigt met sluiting boerderijen

Van een onzer redacteuren

LEEWARDEN De Tweede Kamer wil dat minister Jozias van Aartsen van landbouw harde maatregelen neemt om boeren die meedoen aan de mestboycot, toch te dwingen de mestheffing, te betalen. De PvdA vindt zelfs dat het bedrijf van boeren die blijken weigeren, desnoods gesloten moet worden.

Bijna negenhonderd Friese boeren hebben gisteravond in De Harmonie in Leeuwarden hun gal gespuid oker het huidige mestbeleid. Het probleem is, aldus voorzitter Johannes Panman van de Fries- Flevolandse Land- en Tuinbouw Organisatie (FLTO), dat de kamerleden niet van de ernst van de problemen zijn doordrongen. „Bovendien slaan ze soms behoorlijk de plank mis.”

Boeren vinden de mestregels te streng en de te verwachten heffing bij overtreding van die regels veel te hoog. Die komt voor boeren, volgens het Leeuwarder bureau A VM. neer op gemiddeld f 19.000 per bedrijf, oplopend tot f 47.000 in 2008. Reden waarom onder andere Friese veehouders zich massaal scharen achter de oproep van de FLTO het opsturen van de mestboekhouding te boycotten.

PvdA, VVD en D66 reageren met onverholten woede op het feit dat de Algemene Inspectie Dienst (AID) de controle van de mestboekhouding heeft gestaakt. De inspecteurs zijn gezwicht voor de intimiderende houding van de boeren, die hen vaak met enige tientallen opwachtten en de weg versperden. De controle wordt nu telefonisch gedaan. Ook de processen-verbaal worden telefonisch opgemaakt.

PvdA-woordvoerder Servaas Huys is het felst in zijn veroordeling van de handelwijze van de boeren. „Als mensen democratische afspraken naast zich neerleggen, moet de overheid ingrijpen. Je mag, nimmer wijken voor de terreur van de straat. Als er niks anders overblijft, moet je maar overgaan tot bedrijfssluiting.”

VVD'er Piet Blauw vindt dat de AID de controles op het boeren erf moet hervatten. „De boeren mogen hier niet mee weggelopen. Dat is de bijl aan de wortel van onze democratie”. Alleen oppositiepartij CDA kan de houding van de boeren billijken. Het heeft de verantwoordelijke bewindslieden gewaarschuwd dat er geen draagvlak voor de mestheffing is.

De kamerleden denken dat met de nieuwe Mestwet die in 1998 van kracht wordt, boeren makkelijker zijn aan te pakken. Dan wordt gewerkt zoals bij de inning van belastingen. Heffingen kunnen vanaf dat moment in mindering worden gebracht op subsidies aan boeren.

[Meer hierover op pagina 17.](#)

Leeuwarder Courant 1997-02 -17

ook MAP Rundvee

Landbouw niet gebaad bij ontkennen problemen 'mestboekhouding'

Door Gerrit Nijboer ministerie landbouw, natuurbeheer en visserij directie Noord

In de Leeuwarder Courant van 3 februari verscheen een artikel van FLTO-secretaris Harm de Kroon met als titel 'Boeren staken voor gras, niet voor mest'. Een dergelijk artikel trekt aandacht, zeker wanneer het van de landbouworganisaties afkomstig is. Je verwacht dan een evenwichtige uiteenzetting van de problematiek wanneer voor het forum van alle Friese burgers de problematiek wordt uitgelegd. Het betreffende artikel is echter zodanig gekleurd dat enige nuancering op zijn plaats is.

Waar gaat het om? Reeds in 1984 was het duidelijk dat de snelle uitbreiding van de veestapel, en dan met name de varkenshouderij, tot grote problemen met mest leidde. Er werden maatregelen genomen om de groei van de veestapel te stoppen en een eind te maken aan mestdumping, zoals dat vooral in de overschotgebieden in het zuiden en oosten van het land schering

en inslag was geworden. Bij deze maatregelen bleef de Friese boer grotendeels buiten schot. Immers, hier was op gebiedsniveau geen overschot.

Echter, in de loop van de tijd groeide het besef dat het niet zozeer een mestprobleem was, maar een mineralenprobleem en daarmee kwam ook de kunstmest in beeld. Overigens was dit een ommekeer die mede door de landbouw zelf was aangedragen in het rapport *'Mineraal Centraal'*. Hierin werd ervoor gepleit om niet de mest, maar de mineralen centraal te stellen. Minstens zo belangrijk was de constatering dat niet de wijze waarop boeren werken centraal moet staan, maar de resultaten die ze behalen. Met de mineralenbalans was een prachtig hulpmiddel ontwikkeld om de resultaten te beoordelen.

Met deze benadering verschoof de aandacht van de mestproducent naar de gebruiker van mest. Op zich logisch, immers niet de productie van mest is het probleem, maar het te veel of het op de verkeerde tijdstippen gebruiken van mest. Met mest op zich is niets mis. Sterker, mest is een zeer waardevolle grondstof en essentieel voor de groei van planten. Er is wel iets mis als er te veel mest wordt gebruikt, zeker in combinatie met hoge kunstmestgiften. Dan verdwijnen de mineralen in het milieu en zien we 's zomers, ook in Friesland, in de sloten een groene drab van wieren, kroos en dergelijke. Het water geeft uitbundig blijk van zijn vruchtbaarheid ofwel van de overmaat aan mineralen. Hierin levert de landbouw een aandeel, zoals ook het Waterschap aangeeft.

De overheid heeft de wens om via de mineralenbalans op resultaten te sturen goed in de oren geknoopt. In het nu voorgestelde beleid wordt niet aangegeven hoeveel mest of kunstmest een boer mag gebruiken, maar er wordt gewerkt met verliezen.

Kort gezegd: je geeft een bepaalde hoeveelheid mest en kunstmest, het gewas neemt een deel op en wat overblijft is het verlies. Aan dit verlies wordt een maximum gesteld en dit heet de verliesnorm. Dit gebeurt zowel voor fosfaat als voor stikstof. Het voordeel voor de boer is dat er geen maximumgiften worden voorgeschreven. Immers, aan een hoogproductief gewas moet hij meer mest en/of kunstmest verstrekken omdat er ook meer wordt opgenomen. Wat hij meer geeft dan er wordt opgenomen is het verlies. Een deel van het verlies aan nitraat en het grootste deel van het fosfaat wordt in de bodem vastgelegd. Van het nitraat keert een deel in de lucht terug als stikstofgas, een deel ontsnapt als ammoniak en een deel komt in grond- en oppervlaktewater terecht. Het verlies geeft dus redelijk aan wat de belasting voor het milieu is.

Dit is wat anders dan spreken over verbruik. Daarmee wordt ten onrechte gesuggereerd dat er niets aan de hand is.

De verliesnormen, in elk geval de normen tot 2000, zijn zodanig gekozen dat ze met de huidige landbouwkundige kennis haalbaar worden geacht. Bovendien is voorwaarde dat de bodemvruchtbaarheid in stand blijft. Hiertoe is de huidige stand van het landbouwkundig onderzoek geraadpleegd, maar is ook gekeken naar resultaten van boeren die al enige jaren een mineralenboekhouding bijhouden. Komt men boven de verliesnorm, dan worden heffingen voorgesteld. En dan ontstaan de discussies.

„De heffingen zijn veel te hoog,” wordt er geroepen. Heffingen zijn echter geen doel, maar volgen wanneer de verliezen naar het milieu hoog zijn. In feite dienen heffingen om te voorkomen dat er verliezen plaatsvinden en dus ook dat er heffingen vallen. Als de heffingen hoog worden is dat meestal bij hoge veebezettingen, dus veel dieren per hectare, of in situaties waarin naast mest ook nog veel kunstmest wordt gegeven, in elk geval veel meer dan het ge-

was opneemt. Aanwezige gegevens geven aan dat reeds nu veel boeren, zeker ook in Friesland, een heel eind komen in de richting van de voorgestelde normen.

Voor een bepaalde categorie boeren betekent Minas (het mineralenaangiftesysteem) een schok omdat men geconfronteerd wordt met resultaten van een bedrijfsvoering die niet altijd optimaal is. De verliezen zijn dan te hoog en de keus is om of minder kunstmest te strooien of om mest af te voeren. Afvoeren van mest zal maar voor een beperkte categorie noodzakelijk zijn. Tot nu toe is dat nog nauwelijks in beeld geweest omdat dit kostbaar is en eigenlijk nooit praktijk is geweest. Het doet het in zo'n geval goed om te roepen dat mest goed is voor het gras. maar dat is niet het hele verhaal!

Voor de landbouw in Nederland vind ik de huidige situatie onbehaaglijk. Internationaal ligt onze landbouw, die sterk afhankelijk is van export, onder vuur. Er wordt met argusogen naar ons gekeken vanwege onze intensieve bedrijfsvoering. In Brussel moest het plan dat invulling gaf aan de nitraatrichtlijn worden teruggetrokken, omdat het nog te veel vragen oproep. En dan geeft de landbouw aan dat alles nog veel te ver gaat. In Italië protesteren de boeren dat ze meer melk willen produceren om hun invoer te verminderen en dan moet onze minister duidelijk maken dat wij onze productie en export willen behouden zonder aan te geven dat wij dit milieuverantwoord kunnen produceren? Het zaad voor zeer ongemakkelijke gesprekken in Brussel wordt hiermee wel gezaaid.

Ten onrechte werd naar boeren en anderen gesuggereerd dat er niets aan de hand is. Juist in Friesland, waar geen mestoverschot is, zou je een andere benadering verwachten. Dat de eindnormen scherp zijn zal niemand ontkennen. Het is dan ook niet voor niets dat de ministers het project met de 240 praktijkbedrijven ruim steunen en aangegeven hebben deze resultaten bij de evaluatie in 2000 te zullen betrekken. Gelukkig werkt ook de FLTO aan dit project mee en heeft ze alle kans kennis te nemen van deze resultaten.

Met de mineralenboekhouding kan de landbouw sturen naar een verantwoord gebruik van mineralen en dit ook naar buiten tonen. Dit is een betere aanpak dan ontkenning. Want met het ontkennen van problemen is dé Friese landbouw niet gebaat.

Leeuwarder Courant 1997-02-21

Gebruiker melkrobot roemt vele voordelen

"De melkrobot komt langzaam in zwang op de boerderij. Jouke Melchers in Spannenburg is er een jaar vertrouwd mee, maar zou niet meer zonder kunnen, De robot levert hem vele voordelen op. De nadelen zijn te verwaarlozen."

Door Willem Stegenga

SPANNENBURG - Het heeft langer geduurd dan de uitvinders in 1984 dachten. In het begin van de jaren negentig zou de melkrobot de boerenbedrijven veroveren. Van dat laatste is nog nauwelijks sprake. De robot draait nog maar bij enkele boeren. De meesten aarzelen nog. Ze zien op tegen de investering, pakweg f 500.000. Degenen die echter de stap hebben gezet zijn laaiend enthousiast. Zakelijk en sociaal heeft het indrukwekkende apparaat hen nu al veel voordeel opgeleverd. Jouke Melchers in Spannenburg is een van hen.

Bij Melehers draait de robot op volle toeren. Hij melkt er in z'n uppie 85 koeien mee, kan uit-slapen als hem dat uitkomt en houdt veel meer tijd over voor het overige werk op zijn uitdij-ende boerderij. Uiteraard heeft de investering geld gekost, maar na een jaar komt het op je toe, is zijn stelling. Dan zie je de voordelen groeien.

Het systeem werkt betrekkelijk eenvoudig. De koeien leggen dagelijks een paar keer een rondje af door de stal. Ze doen de plek aan waar kuil ligt, steken aan waar krachtvoer en water voorhanden zijn en schuifelen voorzichtig, maar zonder aarzelen in de richting van de melkro-bot. Bijna drie keer per dag. Melchers hoeft de zaak nauwelijks in de gaten te houden. Alles gaat vanzelf. Bij haperingen gaat er een pieper over. Dat leidt bij hem niet tot paniekreacties. Na een jaar ervaring weet hij dat er dan nauwelijks iets verontrustende is.

Het is een mooie, hygiënische manier van melken. Dé koe wordt automatisch door de hekken voorzichtig in de melkstand geloodst. Zij zet haar voorbenen op een verhoginkje en spreidt de achterbenen, dankzij een dakje in het middendeel van de stand. De robot schuift de melkappa-ratuur onder de uier, maakt eerst de spenen schoon en haalt vervolgens de melk eruit.

Rust en kalmte overheersen. Geen getrappel, geen geschop. Het verwijt dat koeien zo weer-barstig zijn dat ze de komst van de robot in de weg staan, wuift Melchers weg. Hij heeft des-tijds vijf tot zes koeien moeten verkopen. Niet omdat ze niet aan de robot wilden, maar uit-sluitend vanwege een afwijkende speenplaatsing. „Stjoer de wyldste kij mar, hjir wurdt sels in liuw temd. De rierren draaie fjirtjin dagen foar it kealjen proefrúntsjes, dernei kinne se fuor-tendaliks troch de robot molken wurde.”

Melchers noemt zich geen superboer. „Ik bin in tuskenbeiden boer, perfoarst gjin topper.” On-dernemer is hij wel. Van meet af aan zag hij de voordelen van de robot en hij had er direct baat bij. Voor de aanschaf van de robot lukte het hem zelden om een jaar lang eerste klas melk aan de fabriek te leveren. Daarna is dat niet een keer misgegaan. De koeien zijn gezon-der geworden. Ze hebben geen last van uierontsteking meer en het celgetal in de melk is flink gedaald. De melk is derhalve van hogere kwaliteit dan voorheen. „Ik hie altiten lést fan ferke-arde fearnen. Dat is no ek oer.”

Er komt nog wat bij. De boer heeft sterk de indruk dat koeien die bij elkaar worden gedreven eer ze worden gemolken, eerder schade aan de benen oplopen dan nu ze een voor een langs-komen op verschillende tijdstippen van de dag. De veearts komt veel minder vaak op zijn be-drijf dan in het verleden.

Melchers schafte de robot aan op een moment dat hij zijn bedrijf wilde vernieuwen en uitbrei-den. Hij stond voor de keus: of een nieuwe melkstal bouwen en investeren in de bouw van dertig nieuwe boxen in de stal, of een robot kopen. Dat laatste was een paar ton duurder, maar hij heeft er geen spijt van. „Do kinst makliker folie mear kij melke sûnder datst der mear wurk fan hast. Boppedat jouwe de kij mear molke. Moatst rekkenje op sa'n 10 oant 15 persint. De kij bliuwe ek langer op it bedriuw. Oars geane se fuort as se in jier as fjouwer binne, no bart dat nei fiif jier.”

Japanners. Chinezen, Litouwers, Amerikanen, Zweden. Canadezen. Belgen. Duitsers, je kunt het zo gek niet opnoemen of ze hebben de robot op Spannenburg zien draaien. „Ik ha soms fjouwer kear yn 'e wike in groepke ynteressearden op it bedriuw.”

Alleen maar voordeel? Als hij verder weggaat dan tien kilometer van zijn boerderij heeft hij hulp van een derde nodig die ogenblikkelijk poolshoogte kan nemen in het geval de pieper

waarschuwt. Die hulp kan Froukje van der Schaaf zijn van het AOC uit Sneek, zijn stagiaire voor-een-dag-per-week. Of een bevriende buurman. Bovendien moet Melchers drie tot vier keer per jaar de uiers scheren. Maar als dat alles is...

NvhN 1997-03-22 Eerste BSE geval in Nederland – staat in **MAP-Rundvee**

Leeuwarder Courant. 1997-06-03

Leeuwarden krijgt melkquotumbeurs – (zie ook knipsel 1999-12-17)

LEEUWARDEN - Leeuwarden krijgt een beurs voor de handel in melkquota. De *‘Nationale Melk Quota Beurs’* wordt ondergebracht in het agrarisch handelscentrum EATC bij het FEC in Leeuwarden. De beurs heeft tot doel centraal gegevens over te verhandelen melkproductierechten te verzamelen en aan te bieden. Het is een soort optiebeurs voor melkquota.

Initiatiefnemer is makelaar Sanne Wind uit Bolsward. Hij heeft het idee uit Canada gehaald. waar ze al sinds 1980 met een dergelijk systeem werken. Het systeem is voor de Nederlandse situatie aangepast. Het Harlinger automatiseringsbedrijf Twee Pi-Er is ook bij de plannen betrokken.

De markt voor melkquota is nu nog zeer versnipperd. Een boer die melkquotum wil kopen heeft twee mogelijkheden: hij kan een handelaar of een makelaar bellen en opdracht geven om een quotum te kopen of hij belt achter de advertenties in de vakpers aan.

De handelaar of de makelaar kent maar een klein deel van de markt. Marktleiders zijn de makelaars die zijn aangesloten bij de agrarische sectie van de Nederlandse Vereniging van Makelaars, maar zelfs die hebben volgens Wind maar 15 procent van de markt in handen. Als de boer zelf gaat rondbellen is het maar de vraag of hij het quotum vindt dat bij hem past. Een ander probleem is dat de quotumprijs voor een liter melk flink kan variëren. Die literprijs bedraagt momenteel ongeveer f3.30. De prijsverschillen kunnen oplopen tot 7 cent per liter, aldus Wind.

Door alle vraag en aanbod centraal bij elkaar te brengen moet de markt doorzichtiger worden. Geïnteresseerden kunnen zich telefonisch bij de beurs melden. Ze worden dan opgenomen in een computersysteem. Wind wil de beurs op termijn ook via internet toegankelijk maken. De boeren zijn enthousiast over het plan, meent Wind. Vooral een duidelijke en doorzichtige prijsvorming wordt op prijs gesteld. Het afgelopen jaar heeft hij onderzoek uitgevoerd onder de melkveehouders in Friesland en daaruit bleek hem dat er behoefte is aan een beurs voor melkquota.

Leeuwarder courant 9 september 1997

Grote fusie

Friese bedrijven en Coberco

Van een onzer redacteurs

LEEWARDEN - De zuivelcoöperaties in het noorden en oosten van ons land fuseren. Dat gaat ten koste van zeker zeshonderd banen. Friesland Dairy Foods in Leeuwarden, Coberco in Zutphen, Twee Provinciën in Workum en Zuid Oost Hoek in Oosterwolde zullen samen de op twee na de grootste zuivelonderneming in Europa worden. Het nieuwe concern heeft een omzet van f 9,11 miljard. Alleen Nestlé in Zwitserland (f 22,8 miljard) en Danone in Frankrijk (f 9,6 miljard) zijn groter.

Nieuwsblad vh Noorden 1997-09-12

ook in MAP rundvee

W. Pon: 'koe geeft in 2010 dubbel zoveel melk'

Met behulp van melkrobot en een langere levensduur.

Van onze verslaggeefster Ina Kooistra-Vogel

GARNWERD - Melkkoeien kunnen gedurende hun leven de dubbele hoeveelheid melk produceren van wat tegenwoordig het geval is. Dat zegt eigenaar W. Pon van de melkveehouderijen Koepon 1 en II bij Garnwerd. De melkrobot gaat daarbij een rol spelen.

Terwijl de levensproductie van de gemiddelde Nederlandse koe nu tussen de 20 en 25.000 liter melk schommelt, acht Pon een productie van 40.000 liter „een zeer reëel streven, dat Koepon in 2010 gaat halen.” De gemiddelde levensproductie van Pons koeien is nu al 30.000 liter.

Pon denkt zijn doel niet alleen te bereiken door te fokken op zowel een hoge melkgift als een lange levensduur. Ook wil hij de lactatieperiode verlengen van 320 dagen nu (landelijk gemiddeld 305) naar 400 dagen in 2010.

Het 'aan de melk houden' van koeien is volgens Pon mogelijk door vaker dan twee keer per dag te melken en door de dieren te vrijwaren van stress. Nu wordt op Koepon drie maal daags gemolken, een situatie die in sociaal opzicht problematisch is. Pon wil melkrobotten aanschaffen, machines die nu nog de nodige scepsis oproepen. Een aantal medewerkers wordt daarvoor overbodig. „We denken dat de techniek zover is gevorderd dat het kan. Behalve dat dit een kostenbesparing oplevert, beperkt het de hoeveelheid stress die met het melken gepaard gaat tot een minimum.”

Leeuwarder Courant 1997-09-15

Superheffing kost f 64 milj

RIJSWIJK - De **superheffing** kost de Nederlandse veehouderij dit jaar f 63,9 miljoen. Dat is gemiddeld zo'n f 1800 per boer. De heffing moet worden betaald door boeren die meer melk bij de fabriek hebben afgeleverd dan hun **quotum** groot is. Over dat surplus wordt 78,33 cent per kilogram in rekening gebracht. Vorig jaar was de boete f 71 miljoen hoog, een jaar eerder f 40 miljoen.

Leeuwarder Courant 1997-09-24

Overheid en coöperatie-blokken goed voor groei 'advieshandel'

Tot en met vrijdag wordt er in Thialf in Heerenveen een, landbouwbeurs gehouden. Rundvee en schapen staan centraal, maar adviseurs, makelaars en bemiddelaars rukken op. Hun aantal groeit terwijl dat van de boeren afneemt.

Door Willem Stegenga

HEERENVEEN - Openlijk zullen ze er niet voor uitkomen, maar heimelijk wordt de overheid bedankt als die weer een pakket formulieren met moeilijke vragen bij de boer door de brievenbus propt. De adviseurs, bemiddelaars en zelfs het bij de Nederlandse Land- en Tuinbouw Organisatie in dienst zijnde personeel, zullen even meewarig het hoofd schudden en met de boer meemompelen 't Is toch wat, de laatste tijd' om zich vervolgens vergenoegd in de handen te wrijven: weer een klusje erbij, opnieuw verruiming van de markt.

Ze schieten dan ook als paddestoelen uit de grond. De accountants- en adviesbureaus, de agrarische makelaars en niet te vergeten de handelaren in melkquotum en sperma. Op de landbouwbeurs in Heerenveen is een aardige vertegenwoordiging van deze branche present. Het accent ligt volgens de organisatoren op rundvee en schapen, de externe bureaus en bureautjes drukken eveneens hun stempel op de net niet helemaal gevulde piste.

In het onbestorven verleden had de boer zijn standsorganisatie als steun en toeverlaat bij moeilijke gevallen. De boekhouder vulde het belastingformulier in. De als maar uitdijende regelgeving heeft voor een forse aanwas van particulieren gezorgd. De een is specialist hierin, de ander in weer wat anders.

Neem alleen de makelaardij. Vorig jaar hebben de boeren in ons land niet minder dan f 20 miljoen betaald aan provisie, zegt men bij het bureau van Sanne Wind. Dat is niet niks. Boeren worden mobieler, zo constateert Teije Flapper van LTO-Vastgoed. Er is een constante stroom van boeren uit het Zuiden en Westen naar het Noorden. Daar komt nog bij de stroom van boeren richting Polen, Duitsland, Groot-Brittannië, Frankrijk en Canada. Zij willen een groter bedrijf, zijn de regelgeverij in ons land beu en besluiten te emigreren.

LTO-Vastgoed was voorheen een poot van de rooms-katholieke ABTB. Toen die opging in de LTO ging vastgoed' mee. Het bedrijf heeft vestigingen in het oosten, noorden en westen van ons land, maar niet in Leeuwarden.

De Fries-Flevolandse Land- en Tuinbouw Organisatie had namelijk al een zestal mensen in dienst dat zich met onroerend goed bezighield. Aangezien LTO-Vastgoed zich niet aan grenzen houdt, werken in Friesland en Flevoland nu twee aan de boerenbond gelieerde bureaus. Als concurrenten? Flapper: „Technysk sjoen, is dat sa, mar wy ha net in hekel oan elkoar”.

De quotumhandel is voor een deel de tweede tak voor de veehandelaar geworden. Hij ziet het aantal boeren inkrimpen en eveneens het aantal koeien, maar pikt nu een graantje mee voor het bemiddelen bij het verhandelen van melkquota. Een blik op de advertentiepagina's van Het Landbouwblad leert dat er bijna wekelijks handlangers bijkomen.

Opvallend is zo langzamerhand ook de aanwas van verkopers van sperma en embryo's, waar 'veelbelovende stieren' achter zitten. De officiële veeverbeteringsorganisaties (FRS en NRS) hebben een landelijk verbond in de steigers gezet: *Holland Genetics*. Voor het particulier initiatief was dan aanleiding om een waar offensief in te zetten. Vergeleken met de Thialf-beurs van twee jaar geleden, is hun aantal minstens verdubbeld. De veefokker kan winkelen als gold het een supermarkt. Keus te over.

Toen de CAF een paar jaar geleden opging in de ACM kreeg je het idee dat er een veevoergigant was opgestaan die korte metten zou maken met de kleinere particuliere bedrijven. Af en toe verdwijnt er wel eens iemand, maar in Thialf blijkt dat de variatie nog erg groot is.

Of het met de zuivel die kant ook op zal gaan is nog de vraag. In het Noorden en Oosten ontstaat binnenkort een groot coöperatief blok. Er is tot dusver eentje die daar wellicht garen bij spint: de eco-zuivelfabriek van Henk Brouwer in Drachten. Hij heeft een bescheiden standruimte, waarin alleen de tekening van de fabriek is te zien. Daar gaat binnenkort de eerste paal voor in de grond. Aan-een leverancierscoöperatie wordt de laatste hand gelegd. Brouwer is hoopvol gestemd. Wellicht is er plaats voor nog een zuivelfabriekje in de zeven provinciën. Kijkend naar *Holland Genetics* kan het bijna niet uitblijven.

Leeuwarder Courant 1997-11-20

Tweede Kamer pakt verhuur melkquota aan¹

LEEUWARDEN - De kamerleden Piet Blauw (VVD) en Eiso Woltjer (PvdA) willen het verhuren van melkquota aanpakken, omdat dit de ontwikkeling van de veehouderij op slot zou zetten. Ze komen binnenkort met een voorstel in de Tweede Kamer.

Veehouders, die hun bedrijf van de hand hebben gedaan, kunnen hun quotum verhuren. Het zijn dan zogenaamde 'divan-melkers' geworden. Ruim vijfduizend boeren doen dat, van wie een groot aantal voor een lange termijn. Dat systeem maakt het moeilijk voor jonge boeren om hun bedrijf uit te breiden. De verleasers, zoals ze worden genoemd, houden er ondertussen een leuke oudedagvoorziening aan over.

De Fries-Flevolandse Land- en Tuinbouw Organisatie (FLTO) en de landelijke boerenbond pleiten al geruime tijd voor het aanpakken van de verleasers. Zij drijven de kostprijs van de

¹ Ik kwam dit onderwerp ook al tegen in de PZC van 26 nov. 1996? Pas in april 2004 (zie LC 203-04-05) zou er een wettelijke regeling komen met beperkingen – **nog verder uitzoeken!**

melk omhoog, aldus de bond. Blauw en Woltjer willen het verleasen voor maximaal drie jaar toestaan. Voor de huidige verleasers moet een afbouwperiode komen.

Ook de handel in melkquota moet worden aangepakt, aldus de kamerleden. Aangekocht quotum kan nu in acht jaar worden afgeschreven. Zij pleiten voor het afschaffen van de afschrijving. Bovendien moet de aankoop van melkquota niet meer fiscaal aftrekbaar zijn.

Jan Hesselink, voorzitter van de vakgroep Melkveehouderij van de FLTO: „Ik ben hartstikke blij met dit plan. Hoe je het ook wendt of keert, wij gaan naar een vrije markt en dan komen de inkomens onder druk. Een middel om daar wat tegen te doen is het verlagen van de kosten. De quotumkosten belopen nu al 8 cent per kilogram melk en over een of twee jaar is dat 10 cent.”

Verleaser Durk Venema in Koudum zegt dat de motie niks zal oplossen. De helft van de boeren die nu quotum verhuurt begint zelf weer te melken en zal het bedrijf ook willen uitbreiden. Dus komen er nieuwe kopers op de markt en gaat de autumprijs omhoog. „Boppedat hat minister Van Aartsen ferline jier sein foar 2000 de saak nel feroarje te wollen.”